

Skåneanalysen

Skånsk konjunktur– december 2019

Snåla konjunkturvindar

Den ekonomiska inbromsningen fortsätter i såväl global som svensk ekonomi. I Sverige är det framförallt investeringarna som bromsar in, medan exporten alltså är robust, trots den svaga globala efterfrågan. Nedkylningen av ekonomin har börjat sätta avtryck på arbetsmarknaden och arbetslösheten stiger. De flesta prognosmakare tror att avmattningen fortsätter under år 2020.

I Skåne antyder ny statistik att den ekonomiska aktiviteten mattades under 2018, men att den ändå var relativt robust. Sysselsättningen steg med 1,4 procent under året och särskilt stark var utvecklingen inom offentlig förvaltning & försvar, IKT och byggsektorn. Under innevarande år har dämpningen fortsatt. Företagen har blivit mer pessimistiska och bristande efterfrågan anges nu som ett större hinder mot en expansion av verksamheten än brist på personal. Även den skånska byggsektorn, som tidigare har varit motståndskraftig, har börjat visa svaghetstecken och kommer sannolikt att tynga den ekonomiska utvecklingen framöver. Arbetslösheten har börjat stiga och framåtblickande indikatorer, liksom det överlag svagare konjunkturläget, tyder på att denna utveckling kommer att fortsätta.

Anna Bjärnelöv
Analyschef Region Skåne

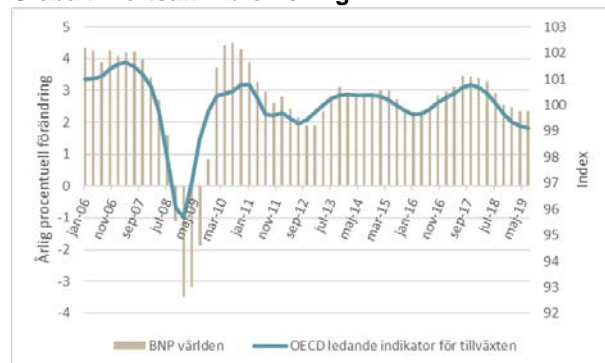
Fortsatt inbromsning i världskonjunkturen

Den globala avmattning som inleddes i slutet av 2017 fortsätter. Försvagningen är framförallt synlig i industrikonjunkturen och i världshandeln, medan spridningseffekterna till andra delar av ekonomin, såsom tjänstesektorn och hushållen, än så länge är begränsade i de flesta ekonomier. Även sysselsättningen har dock börjat växa i en något lugnare takt på många håll.

Konjunkturavmattningen har än så länge drabbat exportberoende länder med en stor industri, såsom Tyskland och Kina, hårdare än länder som Frankrike och Spanien som är mer inriktade på konsumtionsvaror. De övriga nordiska ekonomierna har emellertid än så länge stått emot nedgången relativt väl. Danmark gynnas av sin konjunkturokänsliga exportmix och tillväxten får även stöd av en fortsatt stark arbetsmarknad, stigande huspriser och en expansiv finanspolitik. I Norge lyfter stora oljeinvesteringar inhemsk efterfrågan via högre sysselsättning och löner. Prognosmakare har sänkt sina prognoser över global BNP-tillväxt ytterligare sedan i våras och OECD tror nu på en global BNP tillväxt på 2,9 procent i år och 3,0 procent nästa år, medan IMF:s prognoser ligger på 3,0 procent respektive 3,4 procent.

Utöver det faktum att vi befinner oss sent i konjunkturcykeln, är den förhöjda ekonomiska osäkerhet som handelskonflikterna mellan USA och Kina/EU medför, en viktig anledning till inbromsningen. Parallellt med handelskonflikterna pågår dessutom en kamp mellan länder och allianser om att skydda sina positioner och avancera när det gäller högteknologi, vilket påverkar de globala värdekedjorna och därmed produktionen negativt. Det tydligaste exemplet är konflikten mellan USA och Kina när det gäller utrollningen av 5G.

Globalt: Fortsatt inbromsning

Källa: Macrobond

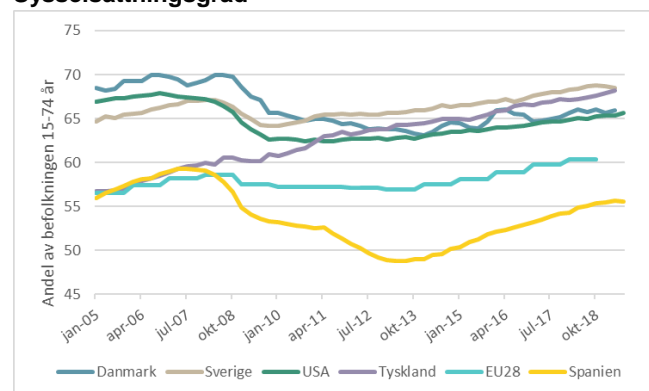
Försiktiga ljusglimtar

Även om de flesta pilar pekar nedåt när det gäller global ekonomi, är långtifrån allt nattsvart. Vissa framsteg har nåtts i handelsförhandlingarna mellan Kina och USA. Kina förbinder sig att köpa mer amerikanska jordbruksprodukter mot att USA sänker vissa tullar. Det faktum att det är mindre än ett år kvar till det amerikanska presidentvalet ökar också de amerikanska incitamenten till att trappa ned konflikterna med Kina och EU eftersom situationen annars riskerar att få betydande efterverkningar på amerikansk ekonomi och därmed på valutgången. Osäkerheten omkring Brexit har dessutom minskat efter Tories och Boris Johnsons övertygande seger. De tre räntesänkningar som USA:s centralbank har genomfört sedan i somras har dessutom gjutit mod i de finansiella marknaderna.

Det bör även påtalas att arbetsmarknaden fortfarande är mycket stark på de flesta håll även om trenden håller på att vända. Den senaste högkonjunkturen har BNP-tillväxten tveklöst drivits av arbetsmarknaden, medan produktivitet utvecklingen har varit tämligen anemisk. Följaktligen är arbetslösheten på den

lägsta nivån på 50 år i USA och den lägsta nivån på 40 år i OECD-området. I viss utsträckning beror den låga arbetslösheten dock på att delar av arbetsstyrkan slogs ut under finanskrisen i de hårdast drabbade länderna. Tittar man på sysselsättningsgraden har den inte helt återvänt till nivåerna innan år 2008 i länder som Spanien, USA och Danmark, som alla drabbades av en bostadsdriven inhemsk kris i samband med finanskrisen. I Sverige och Tyskland, liksom i EU i stort, har utvecklingen emellertid varit anmärkningsvärt stark.

Sysselsättningsgrad

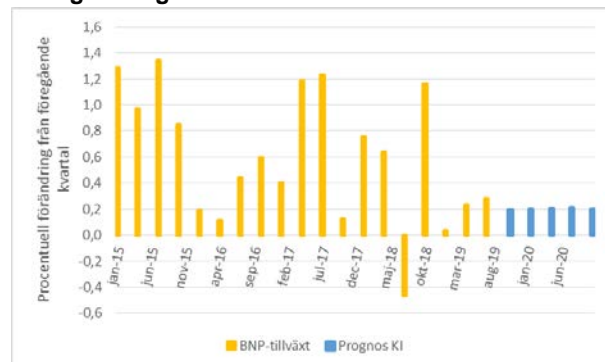

Källa: Macrobond

Även svensk ekonomi fortsätter att kylas ner

Inbromsningen i svensk ekonomi fortsätter. Under årets tre första kvartal har BNP vuxit i genomsnitt med 0,2 procent i kvartalstakt att jämföra med 0,5 procent i genomsnitt år 2018 och 0,7 procent år 2017. Det långsiktiga genomsnittet i svensk ekonomi ligger på 0,6-0,7 procent per kvartal. Det som framförallt bromsar in är investeringarna, men även offentlig och privat konsumtion utvecklas svagt. Exporttillväxten, å andra sidan, håller uppe väl trots den svagare globala konjunkturen. Prognosmakare såsom Konjunkturinstitutet och Riksbanken tror att BNP-tillväxten bromsar in till runt 1 procent år 2020 från 1,2-1,3 procent år 2019 och 2,4 procent år 2018. I per capita termer innebär detta att tillväxten bara är strax över noll-strecket både år 2019 och 2020.

Sverige: Svag BNP-tillväxt

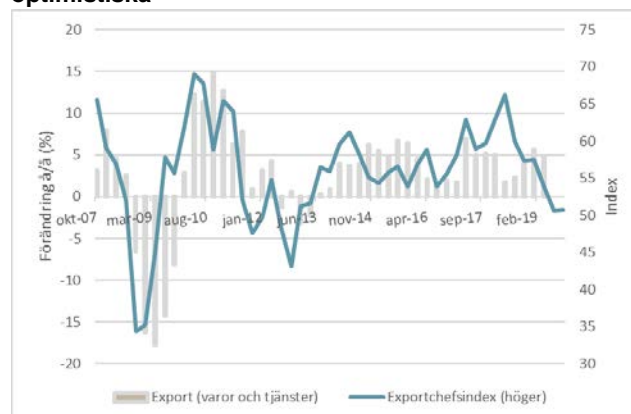
Källa: Macrobond, Konjunkturinstitutet

Nettoexporten en viktig tillväxtmotor

Nettoexporten (export – import) har varit en viktig tillväxtmotor i år. Exporten har varit hygglig trots inbromsningen i världshandeln samtidigt som importen har varit förhållandevis måttlig. Den svaga kronan har sannolikt varit en viktig bidragande orsak. Samtidigt har företagen dragit ned sina lagernivåer ganska kraftigt, vilket tyder på att de har blivit mer pessimistiska inför framtiden. Detta rimmar väl med den nedgång vi har sett i faktiska exportorder. Även surveyundersökningar såsom exportchefsindex antyder en betydligt minskad optimism. Speciellt är exportcheferna pessimistiska när det gäller efterfrågan från Europa och i synnerhet Västeuropa. Däremot anger exportcheferna att de är mycket nöjda med lönsamheten i nuläget, vilket lär ha att göra med den svaga svenska kronan och det låga ränteläget

Blickar vi framåt är det troligt att exporten bromsar in. Sveriges exportvarumix är i stor utsträckning inriktad på investeringsvaror vilka tenderar att missgynnas extra mycket när världskonjunkturen försvagas. De mycket svaga tillväxtutsikterna i Tyskland är också oroande, men uppvägs i viss mån av de förhållandevis robusta utsikterna i Danmark och Norge.

Sverige: Exportbolagen har blivit mindre optimistiska

Källa: Macrobond

Investeringarna försvagas på bred front

Under år 2019 har vi sett en tydlig avmattning i investeringar i sådant som maskiner och inventarier (IKT-utrustning, transportmedel, maskiner etc). Även offentliga investeringar har bromsat in i år efter ett antal starka år. Bostadsinvesteringarna har fortsatt att falla under 2019, men fallet har avtagit och dessa investeringar tynger därför inte tillväxten lika mycket som i fjol.

Utsikterna fortsätter att vara rätt svaga vilket delvis beror på minskad efterfrågan från omvärlden, men även på att man i såväl tjänstesektorerna som inom industrin har byggt ut produktionskapaciteten mycket de senaste åren och att behoven därför inte är så stora. Tidigare var det i stor utsträckning svårigheten att hitta kvalificerad personal som dämpade investeringsaktiviteten enligt företagen. Nu är det i ökande utsträckning vikande efterfrågan även om det fortfarande finns brist på viss personal på sina håll som skapar flaskhalsar.

Utsikterna för bygginvesteringarna ser inte heller lysande ut, men man kan ana en viss stabilisering. Antalet påbörjade bostäder har fallit sedan 2017, men byggloven indikerar att fallen har bromsats upp på sistone. Det demografiska behovet av nya bostäder är fortfarande stort och bostadspriserna har stabiliserats och till och med ökat något det senaste året. Detta gör det troligt att bostadsinvesteringarna slutar att falla under år 2020.

I offentlig sektor är investeringsutsikterna rätt måttliga enligt Konjunkturinstitutets prognoser. Förvisso ökar de statliga investeringarna i infrastrukturprojekt och i försvaret. Men kommunsektorn, som på grund av

befolkningsökningen och eftersatt underhåll har investerat stort i skolor, sjukhus etc de senaste åren, förväntas inte skala upp sina investeringsnivåer ytterligare.

Hushållen deppar

Hushållens ekonomiska villkor har varit goda de senaste åren. Sysselsättningen har ökat mycket snabbt, löneutvecklingen har varit hyfsad och både räntenivån och inflationen är fortsatt låga. Trots detta har hushållen varit försiktiga och sparat en stor del av sitt konsumtionsutrymme. Försiktigheten beror sannolikt på den något skakiga bostadsmarknaden de senaste åren.

Nu har bostadspriserna stabiliserats och till och med börjat stiga på många håll. Men samtidigt har hushållen fått annat att oroa sig över, inte minst en ökad risk att bli arbetslös framöver. Konjunkturinstitutets konsumentindikator indikerar att hushållen har blivit rätt dystra. Detta speciellt när det gäller utsikterna för svensk ekonomi överlag, medan förväntningarna på det egna hushållets ekonomi håller uppe bättre.

De reala disponibelinkomsterna, som är en god indikator på hushållens konsumtionsutrymme, förväntas växa något långsammare under 2020 med strax under 2 procent år 2020 jämfört med 2,3 procent år 2019 och 2,7 procent år 2018 enligt Konjunkturinstitutet. Anledningen är framförallt inbromsningen på arbetsmarknaden. På marginalen missgynnas hushållen även av en mindre åtstramning av penningpolitiken i närtid. Riksbanken har signalerat att man kommer att höja reporäntan med 0,25 procentenheter i slutet av året, vilket skulle få den att hamna på nollstreck. Effekterna begränsas dock av det faktum att räntenivån ändå är extremt låg och eftersom styrräntan därefter, enligt Riksbanken, förväntas ligga kvar på noll under flera års tid.

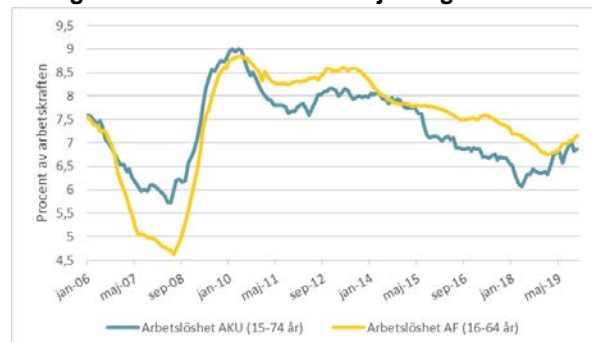
År 2020 gynnas en del hushåll av skattesänkningar eftersom värnskatten slopas och då skattesänkningar för pensionärer äger rum. Effekten på konsumtionen lär dock bli rätt liten eftersom det handlar om relativt små belopp för pensionärerna och då sänkt skatt för höginkomsttagare brukar resultera i ett ökat sparande snarare än i ökad konsumtion.

Även offentlig konsumtion är svag på grund av minskade kostnader för migrationen. Trots ökade satsningar på polis, rättsväsende och försvar samt ökade statsbidrag till kommunerna så fortsätter offentlig konsumtion att vara svag år 2020 enligt Konjunkturinstitutets prognoser.

Arbetsmarknaden försvagas

Efter flera år med en exceptionellt snabb sysselsättningsökning har tempot på arbetsmarknaden nu bromsat in betydligt. Sysselsättningstillväxten har nästan gått i stå. Och eftersom befolkningen i arbetsför ålder samtidigt fortsätter att öka stiger arbetslösheten.

Sverige: Arbetslösheten har börjat stiga

Källa: Macrobond

Sverige: Sysselsättningen viker

Källa: Macrobond, Konjunkturinstitutet

Utsikterna framöver är svaga. Företagen har skruvat ned sina anställningsplaner rejält enligt surveyundersökningar och förväntar sig nu en svagt fallande jobbtillväxt under det kommande halvåret. Utvecklingen i antalet nyanmälda platser pekar i samma riktning. Antalet varsel ligger dock kvar på låga nivåer. I konjunkturinstitutets barometer för hela näringslivet är det dessutom nu fler företag som anger att svag efterfrågan är den viktigaste anledningen till att man inte ökar produktionen ytterligare än bristen på arbetskraft.

Om den ekonomiska tillväxten blir så pass svag nästa år som Konjunkturinstitutet och Riksbanken förutspår är det troligt att sysselsättningen kommer att krympa och arbetslösheten att fortsätta stiga. Hur pass svagt arbetsmarknaden utvecklas framöver kommer också påverkas av den offentliga sektorn. Kommunsektorns allt mer ansträngda

finanser, som i stor utsträckning beror på det ökade antalet äldre och unga, kommer försvagas ytterligare framöver när konjunkturen och skatteintäkterna försvagas. Om inte ytterligare statliga medel tilldelas kommunsektorn kan denna tvingas till personalneddragningar, vilket i sin tur skulle fördjupa konjunkturedgången.

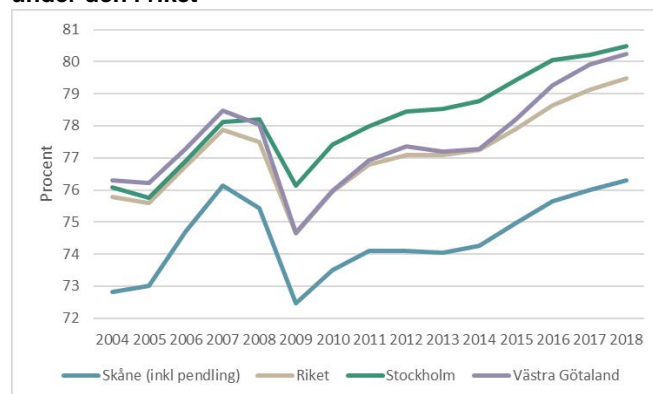
Skåne: minskat tempo i ekonomin under 2018

För skånsk del är mängden och kvalitén på den ekonomiska statistiken avsevärt mer begränsad och bristfällig än för Sverige i stort. Oftast publiceras den dessutom med en betydande fördröjning. BRP-statistik (bruttoregionalprodukt) för år 2017 visar att Skåne var en av Sveriges regioner som hade starkast ekonomisk tillväxt under 2017 på över 4 procent. Skåne upplevde dock en större ekonomisk nedgång i samband med finanskrisen jämfört med de flesta andra regioner och man hade också en långsammare ekonomisk återhämtning fram till år 2013/2014. Enligt arbetsmarknadsstatistiken var tillväxten under 2017 driven av privat sektor efter några år med en i hög utsträckning offentligt driven ekonomisk tillväxt. Precis som på andra håll var utvecklingen stark inom avancerade företagstjänster och byggsektorn. Skånsk IKT-sektor gick dessutom bättre än i andra regioner under 2017 att döma av Bisnodestatistik över aktiebolagen.

Både den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken och bruttoregionalräkenskaperna tyder på att den ekonomiska aktiviteten i Skåne bromsade in år 2018 i likhet med utvecklingen i riket i stort. Preliminär BRP-tillväxt i Skåne var 1,8 procent att jämföra med 2,2 procent i riket, 2,5 procent i Västra Götaland och 3,1 procent i Stockholm.

Sysselsättningen i Skåne ökade med 1,4 procent i fjol att jämföra med 1,2 procent i riket, 1,3 procent i Stockholm och 1,4 procent i Västra Götaland. Trots den positiva sysselsättningstillväxten i Skåne i fjol är gapet gentemot övriga riket oförändrat på strax över 3 procentenheter. Tillsammans indikerar arbetsmarknadsstatistiken och BRP att produktivitetstillväxten var lägre i Skåne under 2018 än i de andra storstadsregionerna.

Skåne: Sysselsättningsgraden alltjämt en bra bit under den i riket

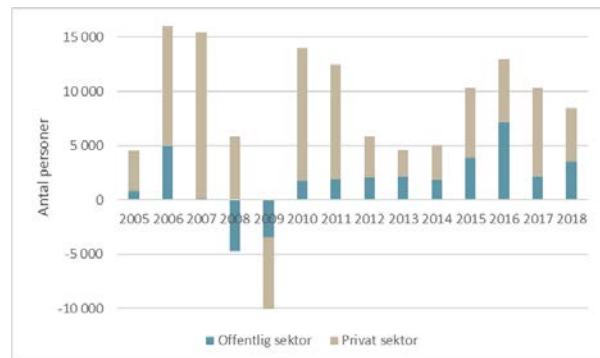
Källa: SCB

Sysselsättningen i offentlig sektor ökade med 2 procent, medan sysselsättningen i privat sektor steg med 1,2 procent. Sett till antalet personer var dock ökningen störst i privat sektor eftersom runt 70 procent av alla arbetstillfällen i Skåne finns inom privat sektor. Jobbtillväxten bland utrikes födda fortsatte att växa starkast under 2018 och således steg sysselsättningsgraden bland utrikes födda medan den var oförändrad bland inrikes födda. Anledningen är att det i princip redan är full sysselsättning bland inrikes födda, dvs alla som kan och vill arbeta gör redan det.

Stora variationer mellan olika kommuner

När det gäller den kommunala utvecklingen var sysselsättningstillväxten under 2018 starkast i stråket Lund, Staffanstorps, Burlövs och Malmö (se bilaga sid 9-10). I synnerhet var utvecklingen i Lund stark på 3,5 procent, vilket är mycket positivt med tanke på att kommunen under senare år har tappat mark gentemot Malmö både i termer av jobbtillfällen och antal huvudkontor. Ser man på utvecklingen under perioden 2016-2018 har de skånska regionala kärnorna Malmö, Lund, Helsingborg, Kristianstad, Hässleholm och Ystad haft en stark sysselsättningstillväxt, medan Landskrona har haft en något mer måttlig utveckling.

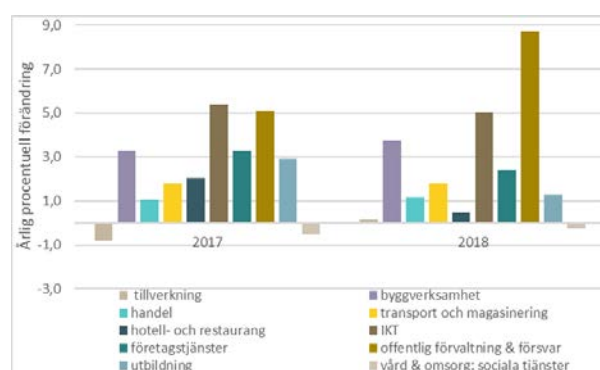
Skåne: Jobbtillväxt

Källa: SCB

De näringsgrenar som hade den snabbast växande sysselsättningen år 2018 var offentlig förvaltning & försvar, IKT och byggsektorn. Tillsammans stod dessa tre näringar för 2/3 av den totala jobbtillväxten år 2018. De ökade satsningarna på polis, försvar och rättsväsende är säkerligen en viktig anledning till den positiva utvecklingen i offentlig sysselsättning år 2018. Näringar där den skånska sysselsättningen växte svagt i föl är tillverkningsindustrin, vård och omsorg samt hotell & restaurang.

Skåne: Jobbtillväxten skiljer sig stort i olika näringar

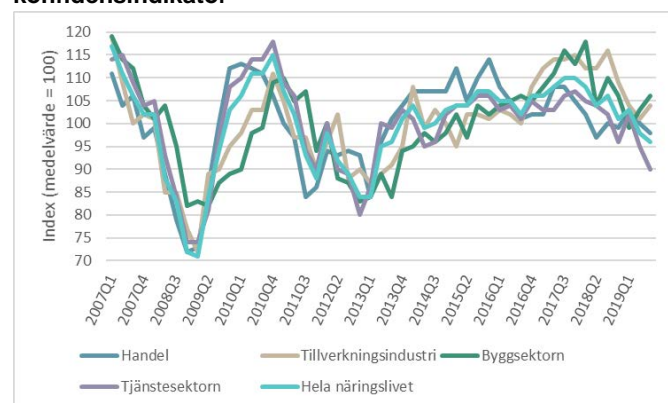
Källa: SCB

Både aktiviteten inom verkstadsindustrin, social omsorg, kemisk industri, IKT och företagservice verkar ha bromsat in jämfört med 2017. De flesta sektorer växer dock fortsatt. Undantag enligt Bisnodedatabasen är verkstad, elektronik och byggnadsmateriel.

Skåne: Konjunkturavmattningen har fortsatt under 2019

Den statistik vi har över innevarande år tyder på att konjunkturavmattningen har fördjupats i Skåne, precis som i övriga landet. Företagens optimism har minskat rejält, arbetslösheten har börjat stiga och det kommer allt fler tecken på att den tidigare motståndskraftiga byggkonjunkturen håller på att vika. Speciellt företagen inom tjänstesektorn har blivit pessimistiska den senaste tiden i såväl Skåne som i övriga riket, men försvagningen av förtroendet ses i alla näringar. Sammantaget upplever det skånska näringslivet att deras ekonomiska aktivitet är något svagare än normalt.

Sydsverige: Konjunkturinstitutets konfidensindikator

Källa: Konjunkturinstitutet

Den upplevda arbetskraftsbristen enligt konjunkturinstitutets indikatorer har minskat betydligt de senaste kvartalen i såväl Skåne som övriga riket. Det är dock alltjämt en rätt stor del av företagen som upplever svårigheter att få tag på rätt sorts arbetskraft och det finns säkerligen ett antal sektorer där arbetskraftsbrist utgör besvärande flaskhalsar i verksamheten. För företagen däremot frågan om vad som är det största hindret för att expandera verksamheten anger såväl den skånska tjänstesektorn som byggsektorn att bristande efterfrågan nu är det största problemet. Detta är en stor skillnad jämfört med bara för ett par kvartal sedan då arbetskraftsbristen upplevdes som det i särklass största hindret.

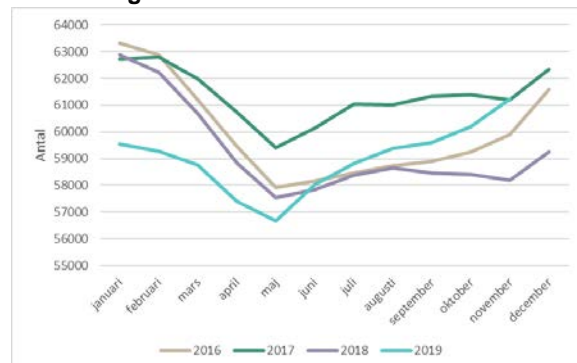
Sydsverige: Företagens upplevda brist på arbetskraft har minskat

Källa: Konjunkturinstitutet

När det gäller arbetsmarknaden kan vi se ett klart trendbrott jämfört med tidigare år på så sätt att arbetslösheten har börjat stiga, om än i måttlig takt. Mellan oktober i år och i fjol har arbetslösheten i Skåne ökat med cirka 1800 personer till strax över 60 000 arbetslösa. Framåtblickande indikatorer som företagens anställningsplaner och antalet nyanmälda platser tyder på att försämringen av arbetsmarknaden kommer att fortsätta. Dock ligger antalet varsel kvar på mycket låga nivåer. Försvagningen av konjunkturläget och inte minst försvagningen av den arbetskraftsintensiva skånska byggsektorn talar för att försämringen av arbetsmarknaden inte är av en kortsiktig karaktär.

Skåne: Registrerad arbetslöshet

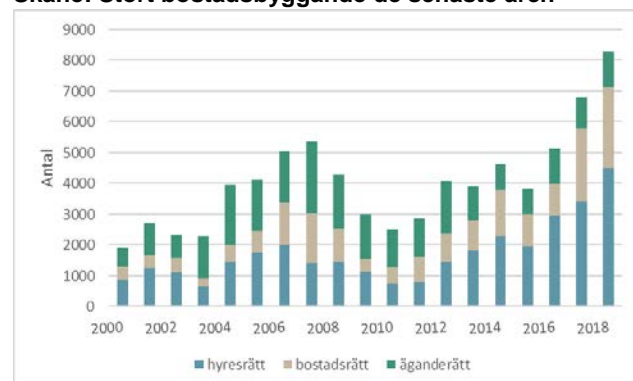
Källa: Arbetsförmedlingen

Skånsk byggsektor är på väg mot dystrare tider

Den skånska byggkonjunkturen har försvagats efter att ha hållit uppe bättre än på många andra håll de senaste åren. Antalet påbörjade bostäder i Skåne har sjunkit med mer än 30 procent under årets tre första kvartal jämfört med samma period i fjol (enligt Sveriges Byggindustriers korregerade statistik). Det har byggts mycket de senaste åren.

Speciellt bostäder och i synnerhet hyresbostäder, men under 2018 byggdes även mycket kontorsfastigheter. De statliga investeringsstöden för hyresbostäder är en viktig anledning. Mellan 2017 och november 2019 mottog Skåne mer än SEK 1,1 miljarder i stöd. I per capita termer är det väsentligt mer än i de andra storstadsregionerna. I år har bidragen frysts och ingen vet ännu hur de kommer att vara utformade framöver. Troligtvis har många projekt lagts på is på grund av detta.

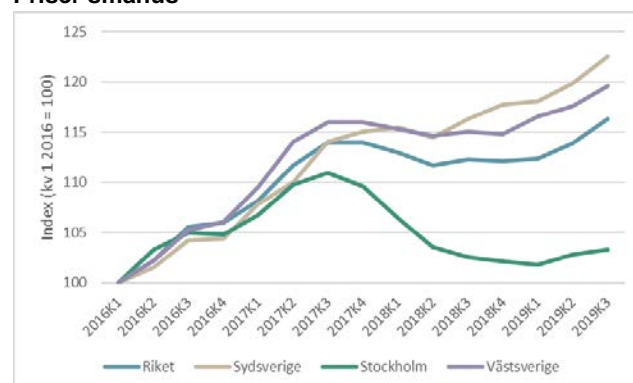
Skåne: Stort bostadsbyggande de senaste åren

Källa: SCB

Inbromsningen i ekonomin är en annan förklaring till inbromsningen i byggaktiviteten. Värt att notera dock är att bostadspriserna inte har visat några tendenser att sjunka i Sydsverige ännu och att försäljningsvolymerna alltså är höga.

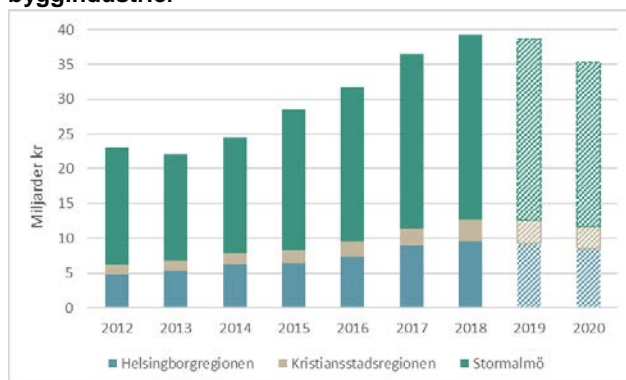
Priser småhus

Källa: SCB

Enligt Sveriges byggindustrier är det framförallt investeringarna i bostäder som kommer att minska under 2020, men även byggandet av kontorslokaler väntas falla något. Sammantaget väntas byggaktiviteten minska med 4 procent i Skåne år 2020.

Skåne: bostadsinvesteringar enligt Sveriges byggindustrier

Källa: Sveriges byggindustrier

Sammanfattning

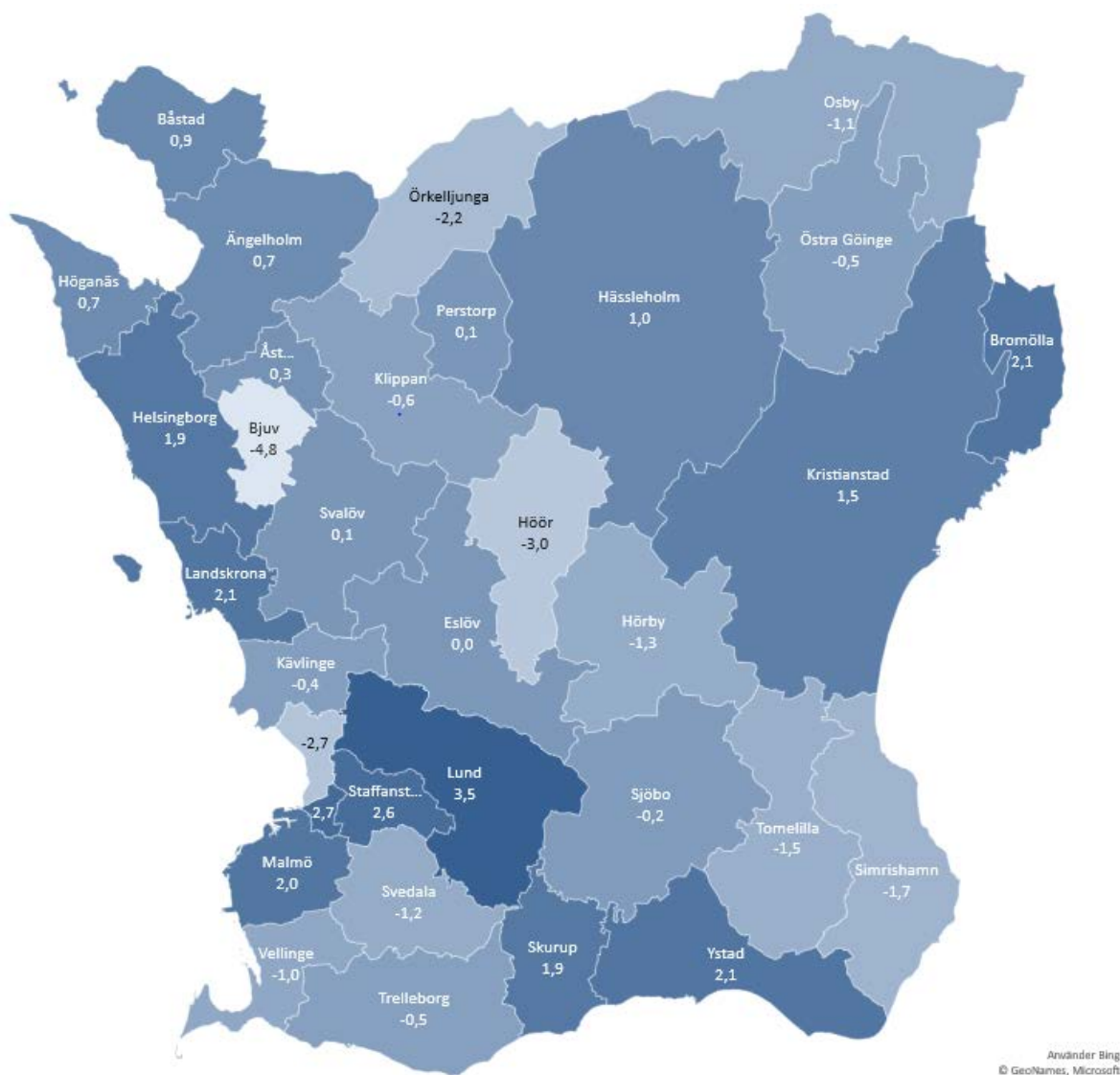
Den ekonomiska inbromsningen fortsätter i såväl global som svensk ekonomi. I Sverige är det framförallt investeringarna som bromsar in, men privat och offentlig konsumtion är också svag. Exporten växer dock alltså i robust takt, sannolikt på grund av den svaga svenska kronan. Nedkylningen av ekonomin har börjat sätta avtryck på arbetsmarknaden i form av en stagnerad sysselsättning och en ökande arbetslöshet. De flesta prognosmakare tror att avmattningen fortsätter under år 2020 och att arbetslösheten därmed kommer fortsätta att stiga.

I Skåne tyder ny statistik på att den ekonomiska aktiviteten dämpades under 2018 jämfört med 2017, men att aktiviteten ändå var relativt robust. Sysselsättningen steg med 1,4 procent under året och särskilt stark var utvecklingen offentlig förvaltning & försvar, IKT och byggsektor. Under innevarande år har försvagningen fortsatt. Företagen har blivit mer pessimistiska och bristande efterfrågan anges nu som ett större hinder mot en expansion av verksamheten än brist på personal. Även den skånska byggsektorn, som tidigare har varit motståndskraftig, har börjat visa svaghetstecken och kommer sannolikt att tynga den ekonomiska utvecklingen framöver. Arbetslösheten har börjat stiga och framåtblickande indikatorer, liksom det överlag svagare konjunkturläget, tyder på att denna utveckling kommer att fortsätta.

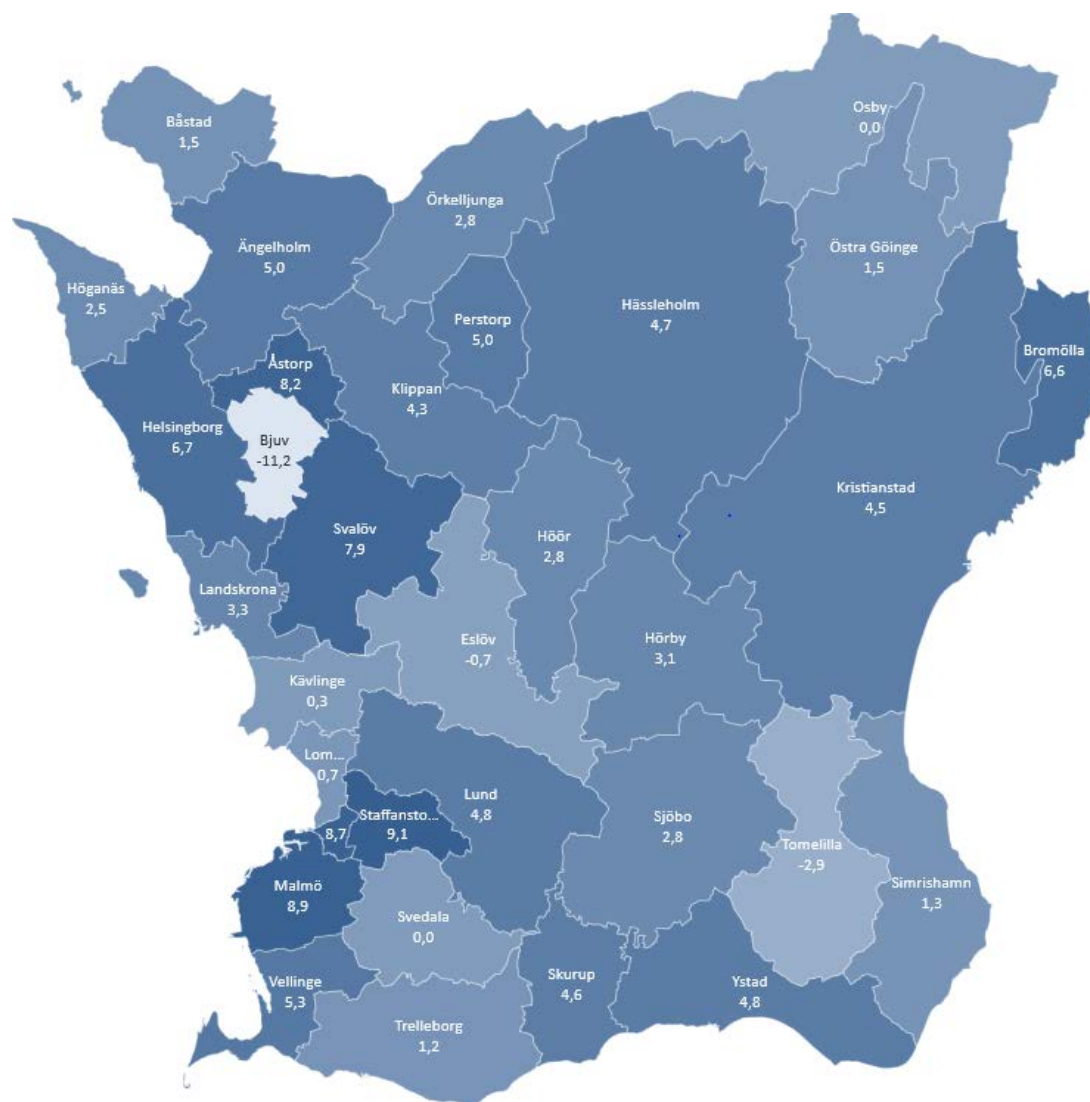
Bilaga: Sysselsättningstillväxt i kommunerna

Skåne: Sysselsättningstillväxt 2018 (procent), dagbefolkning

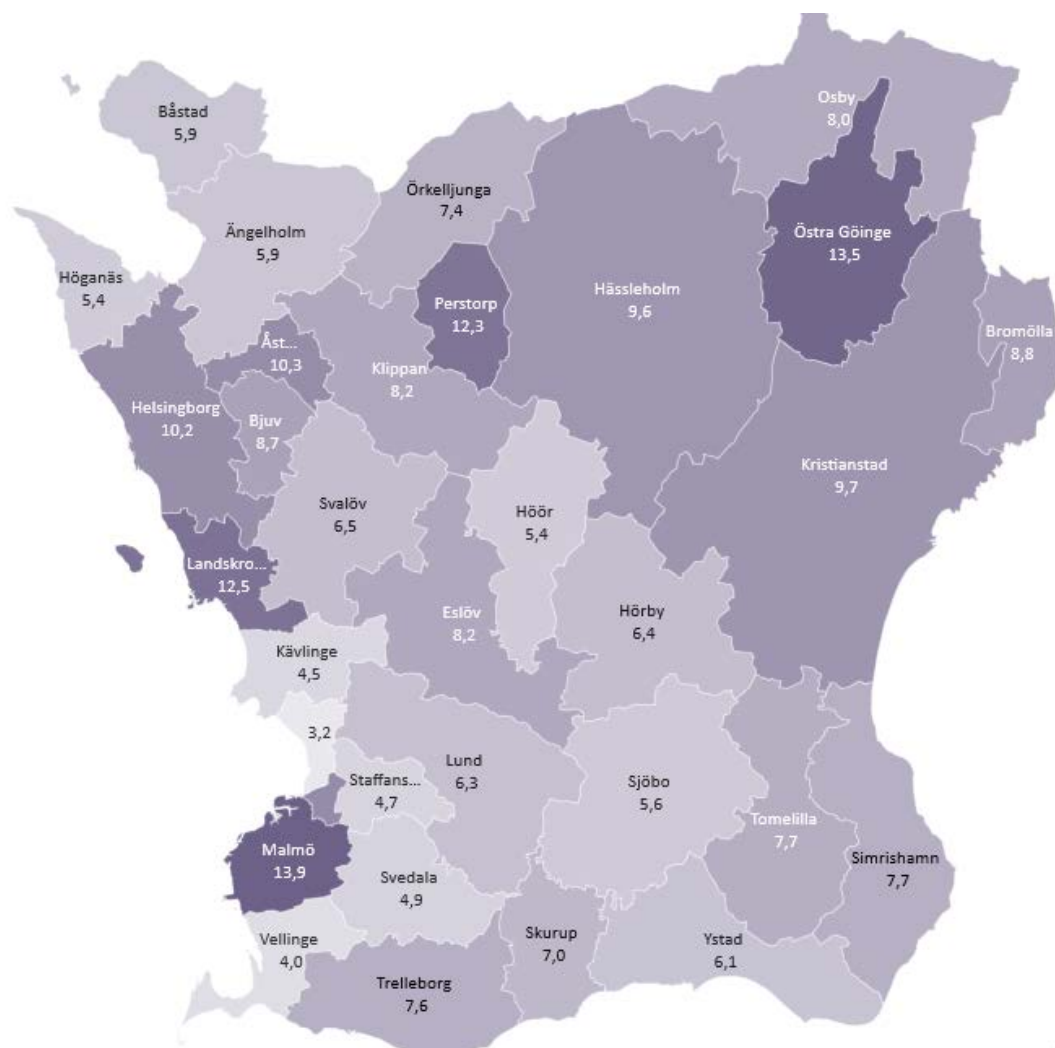
Källa: SCB

Skåne: Sysselsättningsstillväxt, 2016-2018 (procent), dagbefolkning

Källa: SCB

Skåne: Arbetslöshet 2018, procent av arbetsstyrkan 16-64 år

Källa: Arbetsförmedlingen